

KLÍČOVÁ AKTIVITA Č. 5

BUDOUCNOST TRHU PRÁCE

Předvídání kvalifikačních potřeb

Ing. Jiří Braňka, NVF

24.9. 2008

Současnost trhu práce: co nás trápí?

Nedostatek pracovních sil začíná zvyšovat mzdy

Studie společnosti PricewaterhouseCoopers zjistila, že v Česku se nedostatek pracovních sil na mzdách zatím příliš neprojevil. Nastává však obrat.

Najdi, přetáhni, přeplat'!

Českým podnikům už chybí přes sto tisíc lidí

Před deseti lety byli úředníci na úradech práce šťastni, když našli uplatnění alespoň pro pár z tisíců nezaměstnaných, kteří přibývali měsíc co měsíc. Dnes řeší opačný problém: jak zaplnit volná místa, jejichž počet roste také po tisících.

WSJ: Nízké mzdy vytlačují Středoevropany z výroby automobilů

Boom automobilového průmyslu v regionu střední a východní Evropy vyvolal značnou euforii, ale rychlé tempo, jaké až dosud rozvoj "autolanu" provázelo, nevydrží napořád. Hospodářský rozvoj, který s sebou nástup automobilek pro tyto země přinesl, paradoxně začíná být i potenciálním zdrojem ohrožení dosavadní prosperity.

Nedostatek technických odborníků: celoevropský "strašák"

Podle zjištění odborníků zabývajících se v Evropské unii otázkami souvisejícími s technickou úrovní a kvalifikací zaměstnanců dnes 50-70 % podniků ve členských zemích pociťuje nedostatek pracovníků s vysokoškolským vzděláním v technických nebo přírodovědných disciplínách.

Školy nestačí dodávat na trh dostatek odborníků na IT

Poptávka po odbornících na informační technologie rok od roku roste, zatím na ni ale nedovedou dost pružně reagovat ani školy, ani sami absolventi IT...

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Kormidlem lodi trhu práce ...

... je třeba otáčet s velkým předstihem.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Kuchařka předvídání

Zaměstnavatelé,
dotazníková šetření,
segmentace firem,
definice typů a obsahu
profesí ..

Kvalitativní techniky,
hloubkové rozhovory,
Delphi, modelování
scénářů ..

Projekce zaměstnanosti
po sektorech i profesích,
projekce absolventů ..

Mezinárodní
komparace, sledování
souvisejících trendů,
další analýzy ..

Analytický tým, který to všechno umí poskládat dohromady

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Sektorové studie: vliv budoucích trendů na trh práce

ANALYZUJEME ZEJMÉNA SEKTORY, ZÁVISLÉ NA KVALITĚ TECHNICKÉHO VZDĚLÁNÍ:

Energetika

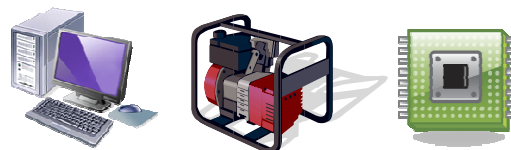

Podklad pro kapitolu
„Lidské zdroje“ ve zprávě
Nezávislé energetické komise

ICT služby

Elektrotechnický průmysl

Vymezení sektoru - ne podle OKEČ nebo nově CZ-NACE: pracujeme s hodnotovým řetězcem sektoru, definice firem dle typu produkce a zákazníka

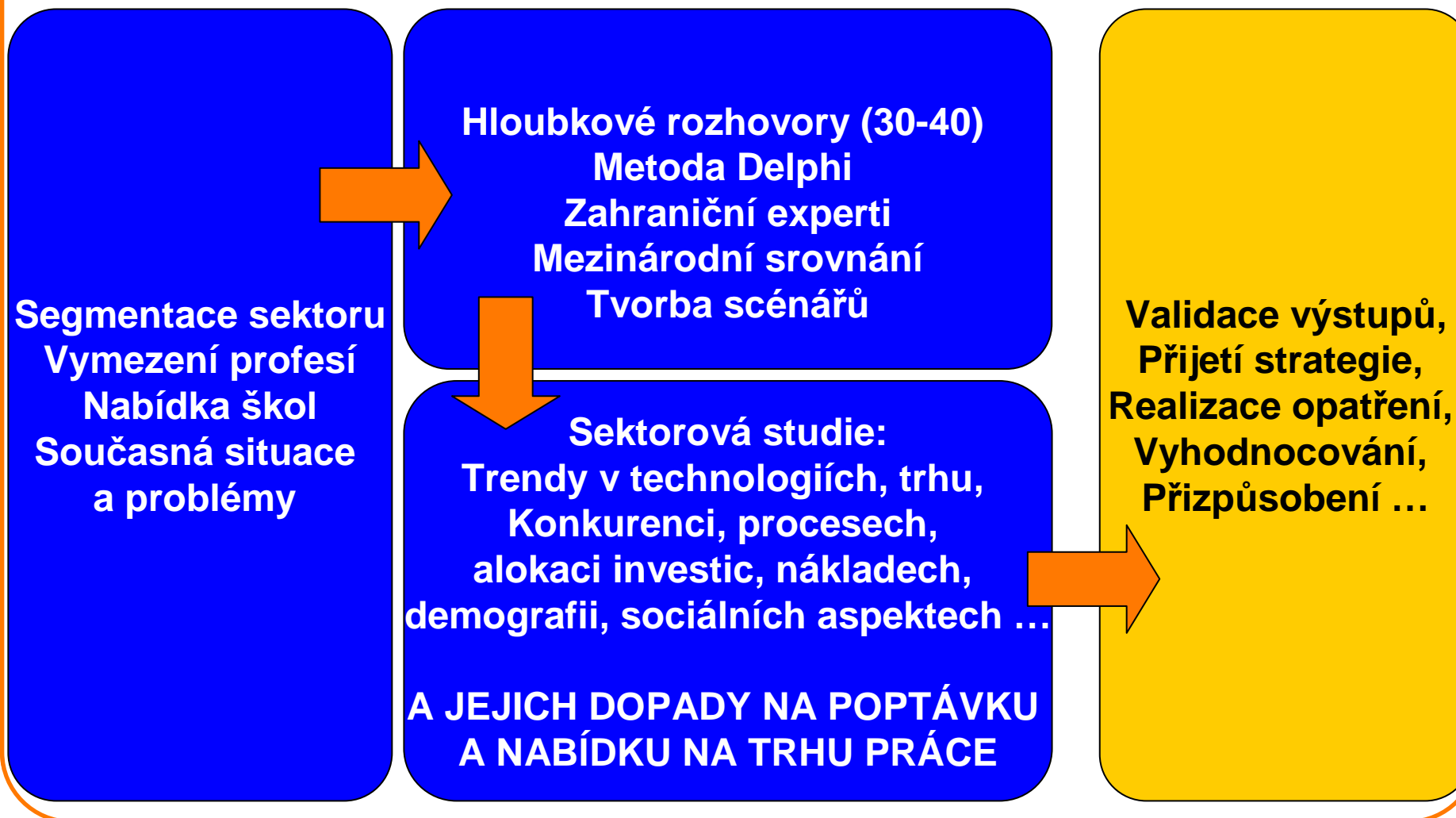
Vymezení profesí – odchylujeme se od KZAM, snaha stanovit profesní požadavky podle typů činností a procesů ve firmách

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

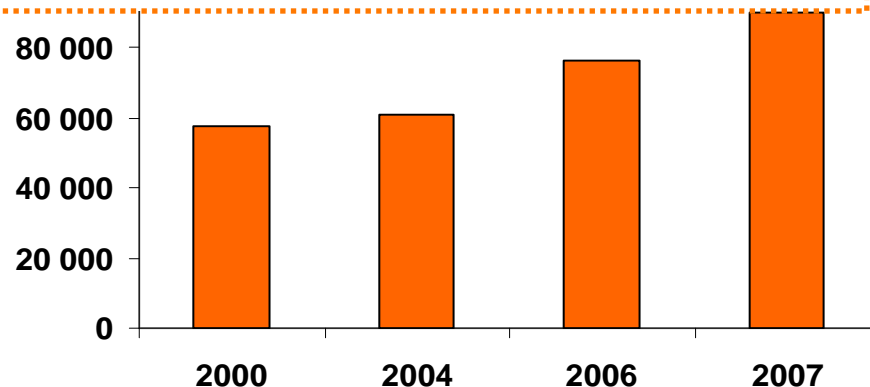

Metodika sektorových studií

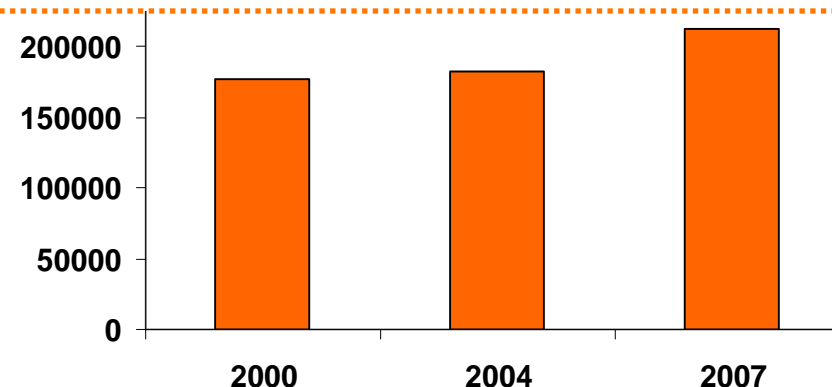

Hlavní závěry: Změna se blíží

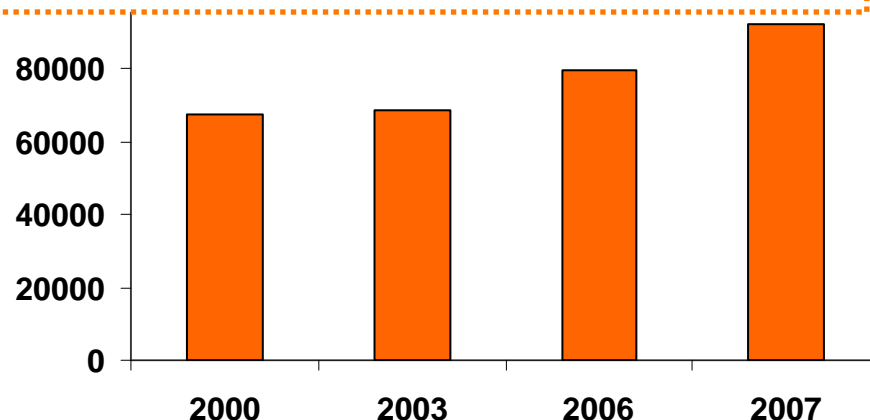
**Výroba ICT a zdravotnické techniky:
Nárůst zaměstnanosti o 56 %**

**ICT profese:
Nárůst zaměstnanosti o 20 %**

**Výroba elektrických strojů a zařízení:
Nárůst zaměstnanosti o 37 %**

ČESKÁ REPUBLIKA:

**Dynamický nárůst zaměstnanosti
v průmyslu i ve službách**

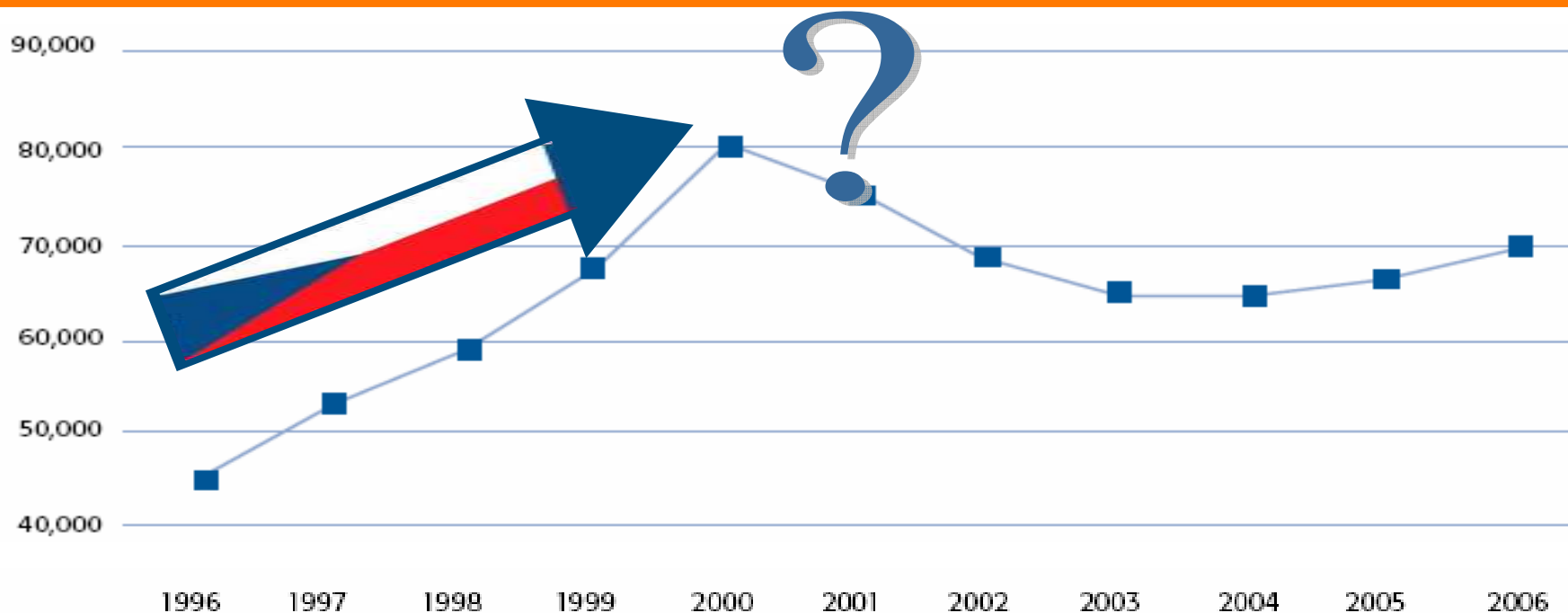
**Ovšem například podíl výrobních a
montážních činností v elektrotechnickém
průmyslu vzrostl nad 40 %.**

**V západní Evropě a USA mají ovšem tyto
profese zhruba poloviční podíl**

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Zaměstnanost v ICT sektoru v Irsku: vzestup a pád

ICT tygr 90. let během let 1996-2000 zvýšil zaměstnanost v ICT sektoru o 73 % - zejména ve výrobě počítačů a spotřební elektroniky. Důsledek růstu nákladů a ztráta komparativní výhody: ztráta 20 % pracovních míst během tří let.

Objevují se u nás podobné signály?

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Elektrotechnický průmysl: globální konkurenční pozice

ELEKTROTECHNICKÝ PRŮMYSL: FAKTORY BUDOUCÍHO VÝVOJE

- ❑ **Dvojnásobný podíl profesí ve výrobě na zaměstnanosti** oproti vyspělým zemím – ve výrobě, řízení výroby a technologii je 70 % pracovníků, zde také aktuálně firmy pociťují největší nedostatek
- ❑ **Závislost na trzích EU (zejména Německo)** – hrozba dopadu ochlazení poptávky, velké ohrožení vývojem měnového kurzu
- ❑ **Slabina – schopnost proniknout na rozvíjející se trhy SVE** je horší – ať už jako zákazník, nebo výrobce využívající výhody „levnějších“ ekonomik
- ❑ **Nevyužitý potenciál služeb** – přílišná koncentrace na problematiku samotné výroby, rozvoj dalších částí hodnotového řetězce je opomíjen
- ❑ **Nabídka na trhu práce** - mění se očekávání a preference nových generací, ohrozí to i vysoce kvalifikované profese
- ❑ **Velký potenciál v energetice** – v příštích letech budou výrazně růst investice do výstavby nebo rekonstrukce nových výrobních bloků v EU i na rozvíjejících se trzích

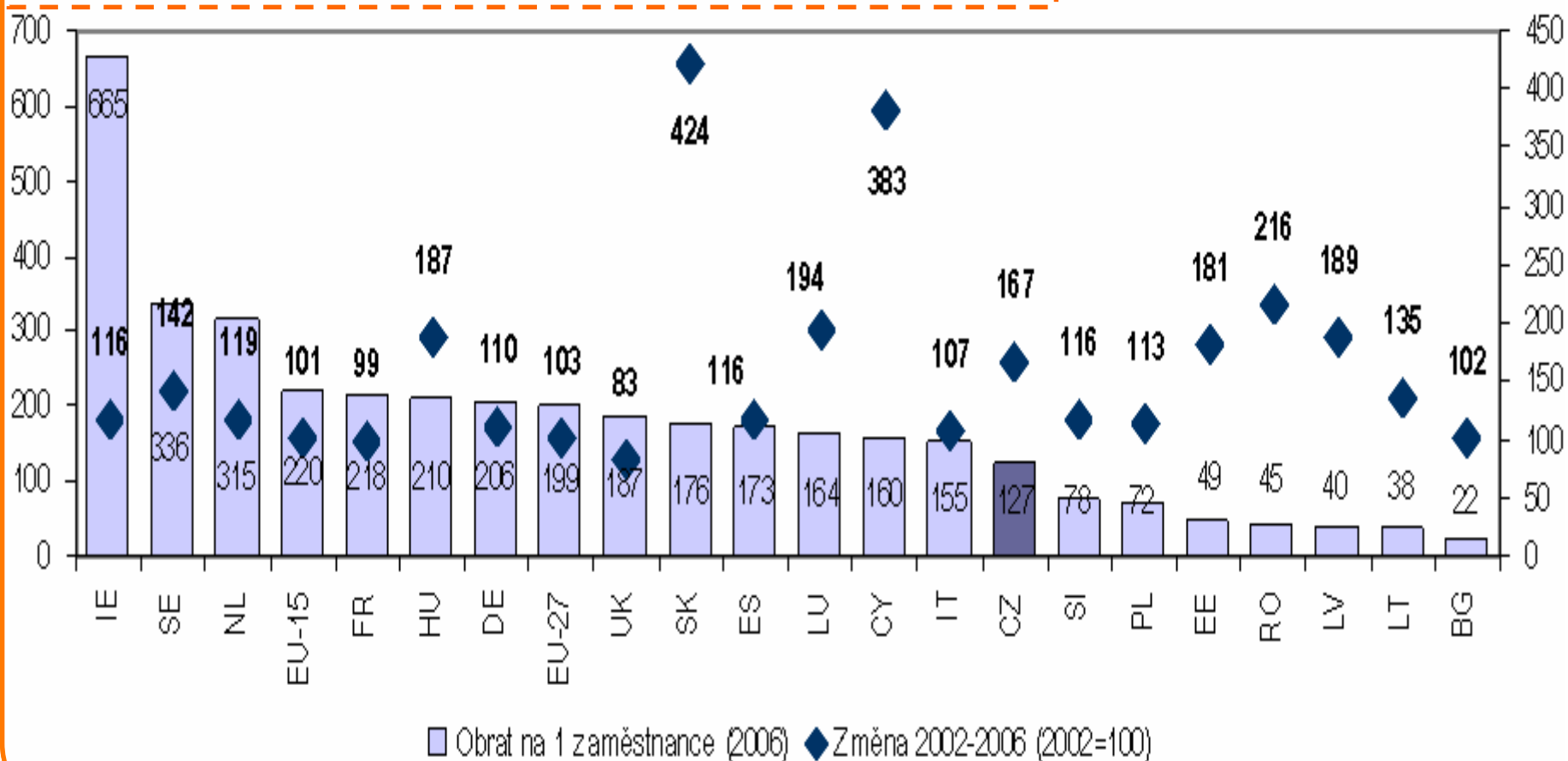

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Bude naše tempo rozvoje v příštích letech stačit?

ELEKTROTECHNICKÝ PRŮMYSL: PRODUKTIVITA PRÁCE

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

ICT služby: i zde posun v požadavcích na profese

- ❑ **Technické profese stále na vzestupu** – poptávka po programátorech a technících bude v nejbližších letech dál výrazně růst, avšak v delším období bude klesat jako důsledek technologických trendů i tržních změn.
- ❑ **Bude klíčové zachytit nástup nových trendů poptávky po profesích** – technické vzdělání nebude postačovat, pokud u pracovníků nebudou rozvíjeny analytické a mezioborové schopnosti a manažerské dovednosti, sourcing
- ❑ **„Prostřední článek“** - i české firmy se musí naučit výrazněji využít potenciálu outsourcingu, zvýšit svou konkurenceschopnost skrze mezinárodní integraci
- ❑ **Nedostatek vysoce kvalifikovaných ICT specialistů (business-analytik, manažer rozvoje a provozu IS/ICT*)** je očekáván i v příštích letech – bude to hlavní omezení pro kvalitativní rozvoj českého ICT trhu
- ❑ **„Migrace“ ICT specialistů ze zákaznických firem k dodavatelským**
- ❑ **Centra sdílených služeb** – transformace nebo hrozba odchodu?

* Rozpracováváme metodiku i některé závěry projektu VŠE: Lidské zdroje v ICT (2007), včetně definice profesních rolí v ICT službách

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Kde jsou silné stránky českého trhu práce?

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Současné zdroje konkurenční výroby

**Silná základna v technickém vzdělání
Až doposud velká kapacita trhu práce
Nákladová komparativní výhoda**

**DESIGN
KONSTRUKCE**

**VÝROBA
„MONTÁŽ“**

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Možnosti rozvoje

Tyto oblasti mají
v příštích letech
velký potenciál růstu.

Avšak struktura
absolventů
i jejich znalostí není
plně vyhovující.

**NÁVRH
VÝVOJ**

**LOGISTIKA
DISTRIBUCE**

Kde hrozí ztráta příležitosti?

**NÁPAD
IDEA
VIZE**

**„BUSINESS
ORIENTACE“
FINANCOVÁNÍ
ROZVOJ**

**ZÁKAZNICKÉ
SLUŽBY - CRM
MARKETING**

**Největší slabina
českých zaměstnanců
i nových absolventů.
Přílišná orientace
na problém „vyrobit“.**

**Vývoj trhů a technologií
však srovnává podmínky –
Kvalita ve výrobě bude
stále menší zárukou
konkurenceschopnosti.**

Kvalifikační barometr – Vývojář/IS architekt (ICT)

Počet osob na trhu práce a trend v poptávce po profesní roli
(2008-2018)

29 800

Komentář k trendu

Celkový vývoj v poptávce po této profesní roli není snadné předpovědět, většina odborníků odhaduje stagnaci celkového počtu nebo mírný nárůst. Obecně proti zvyšování počtu pracovníků v této profesní roli hovoří několik argumentů:

- Zjednodušování technologií a nástrojů pro vývoj,
- Platový vývoj, kdy by se platy programátorů měly postupně přibližovat k průměrným výdělkům tak jak je tomu v západní Evropě, čímž zájem o práci na těchto pozicích bude klesat (jedná se tedy o změnu trendu na straně nabídky práce),
- Možný odchod některých zaměstnavatelů z nákladových důvodů v horizontu 10 let, kteří zaměstnávají výraznější část této profesní skupiny.

Naopak posilování poptávky po vývojářích by mohl ovlivnit poměrně pravděpodobný vzestup vývoje aplikací (napříč všemi segmenty, ale zejména v segmentu 3 a 4) a vyšší poptávka po testování SW produktů a také díky rostoucímu outsourcingu ICT a systémové integraci.

Dojít by mělo k diferencovanému vývoji uvnitř profesní skupiny – high-end profese by měly spíše růst, naopak low-end profese klesat.

V rámci zákaznických firem by počet pracovníků měl klesat ve prospěch dodavatelských.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Kvalifikační barometr – vývojářské profese

Trendy v poptávce pro vybrané profese v rámci této role

Vývojář

Programátor

Tester

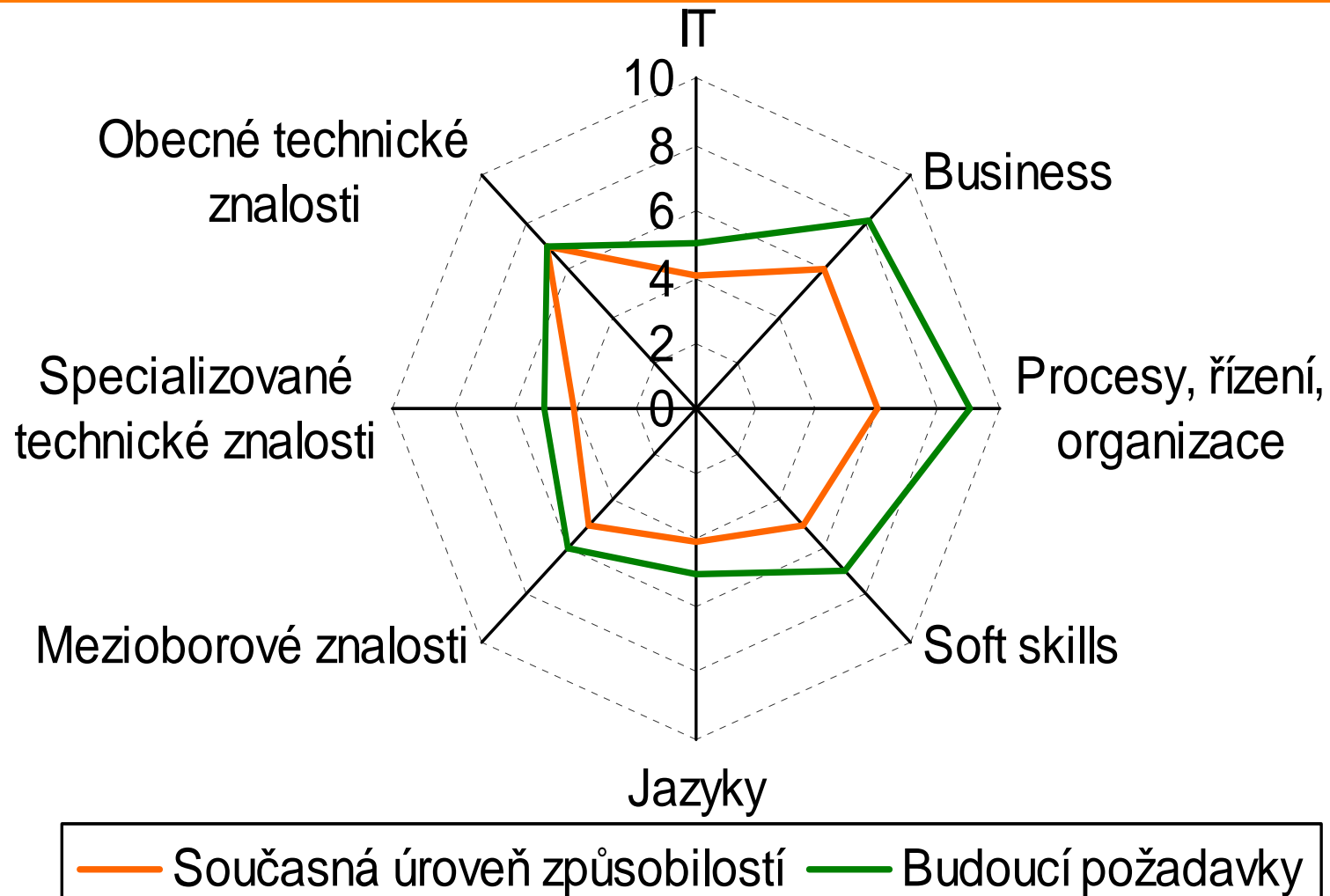
Systemový integrátor

IT architekt

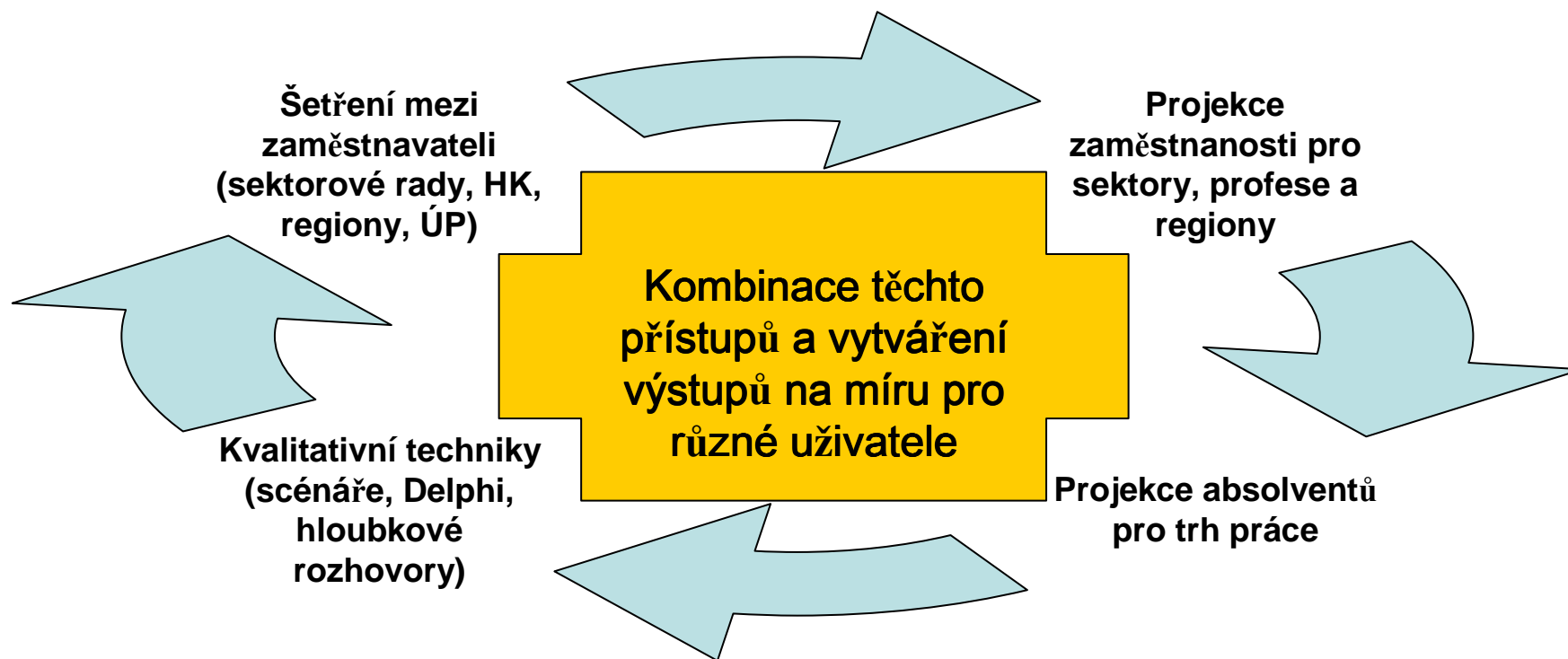

Kvalifikační barometr – posuny požadavků

Co nám chybí nejvíce?

S výjimkou projektu ITP se nepracuje na kombinaci výstupů z kvantitativních statistických modelů, šetření mezi zaměstnavateli a kvalitativních přístupů (scénáře, Delphi, hloubkové rozhovory). Tyto části jsou však pro kvalitní předvídání nezbytné a jedna se nedá nahradit druhou.

Jak to chceme dále dělat?

Má-li trh práce čelit nové situaci a novým problémům, které jsou velmi odlišné od těch nedávných, potřebuje pro to zejména dvě věci:

1. INFORMACE

2. ČINNOSTI, KTERÉ BUDOU NA ZJIŠTĚNÉ A OČEKÁVANÉ HROZBY A PŘÍLEŽITOSTI REAGOVAT

Ambicí Národní observatoře je poskytovat našim partnerům ve službách zaměstnanosti tyto informace – přesně, včas, objektivně a s kritickým hodnocením všech použitých informačních zdrojů.

Cílem našeho projektu je vytvořit a udržovat most s informační dálnicí mezi trhem a jeho potřebami a těmi, kteří hladkosti fungování tohoto trhu mohou napomoci.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

Co přinese budoucnost?

- ❑ V roce 2010 bude ČR nejdražší ekonomikou v regionu z hlediska ceny práce dělníka – bude čtyřikrát dražší než Čína, dvakrát dražší než balkánské země, o polovinu dražší než Slovensko nebo Polsko. Německo bude však stále šestkrát dražší.*
- ❑ ČR v současné době ztrácí většinu svých konkurenčních výhod, které přispěly k razantnímu růstu HDP i zaměstnanosti v uplynulých letech
- ❑ Globální konkurence bude stále sílit a velcí zaměstnavatelé v ČR tím budou postíženi nejvíce – motivace méně rozvinutých ekonomik dohnat náskok „Západu“ je výrazně vyšší než naše.
- ❑ Stále častějším jevem mohou být úspěšné východní firmy, kteří potřebují být kulturně i teritoriálně blíže trhům západní Evropy (Changhong, Infosys)
- ❑ ČR se dlouhodobě pravděpodobně nevyhne údělu bohatší země a část průmyslové produkce ale i méně znalostně náročných ICT služeb ji opustí.
- ❑ TO JE VŠAK NUTNÉ CHÁPAT JAKO PŘÍLEŽITOST PRO KVALITATIVNÍ RŮST EKONOMIKY I LIDSKÝCH ZDROJŮ – A PŘIPRAVIT SE NA NI.

* Studie Roland Berger Consultants – Vize top manažerů

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

... A jak se může projevit?

Americký AFL propustí ve Stříbře v letě 850 lidí

Pízeň - Největší zaměstnavatel na Tachovsku, pobočka amerického výrobce kabelových svazků Alcoa Fujikura Czech ve Stříbře, propustí během léta téměř 850 z 2050 pracovníků. Část výroby přestěhuje do Rumunska. Píše to Tachovský deník.

Siemens chce zavřít továrnu, o práci může přijít tisíc lidí

Silná koruna: propouštět bude i Jablonex Group

Jablonecko - Svaz výrobců bižuterie bije na poplach. Posilující koruna potápí další průmyslové odvětví. Pokud se kurz koruny neustálí, bude propouštět i Jablonex Group, krajním řešením je zavírání podniků.

JAK JSME PŘIPRAVENI NA DŮSLEDKY, KTERÉ TENTO VÝVOJ PŘINESE?

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Registrační číslo projektu CZ.04.1.03/1.2.00.1/0008.

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

Ing. Jiří Braňka
Národní vzdělávací fond o.p.s.
Národní observatoř zaměstnanosti a
vzdělávání

Opletalova 25
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 500 524

Fax: +420 224 500 502

E-mail: branka@nvf.cz

www.nvf.cz/observatory